

reddende liefde

column

auteur: Nazmiye Oral

de Volkskrant, Forum, 20 december 2005 (pagina 13)

Naar aanleiding van de voorstelling Het temmen van een feeks en de 'huwelijks-reeks' een serie voorstellingen rond het thema huwelijk van regisseur Ivo van Hove was er afgelopen woensdag in de Stadschouwburg van Amsterdam een gesprek met de acteurs uit deze voorstelling rond de vraag: 'Kan liefde de wereld redden?' Een onhollandse vraag die wel weer fijn in de kersttijd past.

De vraag of liefde de wereld kan redden, is natuurlijk niet juist. Dat doet het al, elke dag weer. In het groot door mensen als Nelson Mandela, Martin Luther King, de Dalai Lama en zelfs Oprah Winfrey met haar Angelnetwork. En in het klein door de mensen die bij iedereen om de hoek wonen en van wie niemand de namen kent. Zonder mededogen, fatsoen, onbaatzuchtigheid en dus liefde zou de wereld er veel slechter uit zien.

De feeks Katerina was voor mij geenszins een feeks maar een miskend nukkelig meisje dat leed onder het feit dat niemand haar aankon terwijl ze behoefte had aan begrenzing en dominantie. Iemand met een extreme behoefte aan veiligheid, aan het weer baby worden. Hunkerend naar een man, naar iemand die haar zou kunnen ontlasten van de verantwoordelijkheid voor het leven. Zij legt haar hand figuurlijk 'onder de voet van haar echtgenoot'. En hij leeft wat mij betreft voortaan met twee levens op zijn schouders. Een verhaal over overgave - een belangrijk onderdeel van liefde. Dit verhaal was er één met een happy end. De hunkering naar overgave was er, evenals de bereidheid de prijs daarvoor te 'betalen'. Het is makkelijk lief te hebben als je verliefd bent. De verliefdheid vult chemisch elke cel in je lijf en elke gedachte in je geest, en dus is er geen ontkomen aan. Net zoals het makkelijk is je in te leven in een ander en geld te geven als er een grote ramp gebeurt ergens ver weg in de wereld omdat je door het overweldigende karakter en de aandacht die eraan wordt besteed, gedwongen wordt te blijven stilstaan bij wat er is gebeurd.

Een saaie relatie bloeit op en wordt intenser als blijkt dat een van de twee een levensbedreigende ziekte heeft. Meestal dan. Kortom, het is makkelijk om te

voelen, om je wantrouwen te laten varen en je over te geven als je tegenover een niet-alledaagse gebeurtenis staat. Something bigger than life, dan is liefde geen kunst.

Tijdens het gesprek was het gemakkelijk te zien dat in de zaal weerstand ontstond. Sommigen wilden heel helder afbakenen over welke soort liefde het ging, terwijl anderen opmerkten dat niet liefde de maatschappij zou redden, maar fatsoen en beschaving. Weer een andere groep wilde praten over de vraag waarmee ik mijn bevindingen over dit onderwerp eindigde: 'Het is niet de vraag of liefde de wereld kan redden, de vraag is eerder: Willen wij dat wel?'

Willen wij geven en ontvangen? Ontvangen, dat vaak als 'vrouwelijk' wordt gezien, houdt niet alleen de uitnodiging tot lichamelijke penetratie in. Het houdt in dat je een ander toelaat, tot in je ziel, totaal en zonder reserves. Het is een algehele penetratie, die de ander toestaat je in je volkomen naaktheid te zien. Iets waartegen de meesten van ons een grote weerstand voelen. Anderzijds betekent het dat je het wezen van de ander, van de vreemdeling, zonder vooroordeel tot je laat komen. Je ontvangt de vreemdeling in al zijn 'zijn'. Het is zien en gezien worden.

Geven is totale overgave, zonder zekerheid. Het gaat voorbij 'geloof'. In een liefdesrelatie moet je moedig genoeg zijn je met open ogen voorover te laten vallen, met de vreemdeling moet je de altijd aanwezige angst overwinnen. Een kinderlijke angst: wat als ik mijn ogen opendoe en ik blijk de enige op het schoolplein te zijn die haar broek heeft laten zakken? Wat als ik afga? Wat als iemand mij probeert te misbruiken? Wat als ik de enige ben?

De 'liefdeskracht' aanwenden om van de wereld een betere plaats te maken in tijden van dreiging en terrorisme? De ander 'ontvangen' zonder vooroordeel? Terwijl de ander mij een ongelovige hond vindt of een hoer, omdat ik korte rokken draag? Dit lijkt belachelijk naïef en potsierlijk. Dat is het ook, als je bij liefde denkt aan donzig-weë dingen, zonder kracht en veel te zoet. Terwijl onze kracht niet ligt in het detecteren van een terrorist, een gevaarlijke gek, of een verrader. Daar is de AIVD voor, hoe klunzig ook. Daar hebben we de regering voor, hoe inadequaat ook. En de rechtbanken, ook al weigeren deze lieden zich te onderwerpen aan aardse en westerse wetten.

Zij moeten scherp en radicaal optreden. Onze rol ligt ergens anders. Wij kunnen met z'n allen bepalen hoe de aard van dit land is: humaan, vrij en rechtvaardig, of hard, bekrompen en ongeïnteresseerd.

Maar voordat we bepalen wat de impact is van elf verbrande mensen, het aantal kinderen dat elke week door mishandeling sterft, ouderen met doorligplekken, enzovoort, moeten we stilstaan bij onszelf. Oefenen in gevoeligheid. Ik heb het geprobeerd. Ik hou het hooguit, verspreid over de dag, twee minuten vol. Het is keihard werken. Vluchten, van jezelf, je geliefde en de vreemdeling, is zoveel makkelijker. Kan liefde de wereld redden? Nee, niet zolang wij er zijn.